

Lausuntopalvelu.fi

Lausunto hallituksen esitysluonnos eduskunnalle valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi, VN/25102/2023

Kohta 1. Tässä voitte kommentoida Lupa- ja valvontavirastoa koskevaa lakiehdotusta (liite 1), sen säännöskohtaisia perusteluja, sitä koskevia yleisperusteluosuuksia ja muita lukuja hallituksen esityksessä (liite 4) sekä valtioneuvoston asetusta Lupa- ja valvontavirastosta (liite 6) vastaamalla seuraaviin kysymyskokonaisuuksiin: Muutos- ja korjausehdotuksia Lupa- ja valvontavirastoa koskevaan lakiehdotukseen ja sen säännöskohtaisiin perusteluihin Kommentit Lupa- ja valvontavirastoa koskeviin yleisperusteluihin ja muihin lukuihin hallituksen esityksessä Muutos- ja korjausehdotukset valtioneuvoston asetukseen Lupa- ja valvontavirastosta.

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 1? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 2.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Luku 1 Yleiset säännökset (1-3 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

Yleisesti ottaen Etelä-Savon maakuntaliitto pitää hyvänä, että valtion aluehallintoa uudistetaan. Uudistuksen myötä tarjoutuu mahdollisuus tehostaa valtion aluehallinnon toimintaa ja tämän tulee olla uudistuksen yksi tavoite alueiden tarpeita unohtamatta. Kustannustehokkuuden lisäämisen lisäksi valtion aluehallinnon toimintaa tulee uudistaa alue- ja asiakaslähtöisemmäksi sekä tuloksellisemmaksi ja vaikuttavammaksi. Maakuntien näkökulmasta on tärkeää, että sekä valtakunnallisella että alueellisella tasolla valtiotoimija kykenee tosiasiallisesti toimimaan alueilla ja tukemaan maakuntia ja kuntia niiden kehittämis- ja viranomaistoiminnassa.

Perusoikeuksien ja oikeusturvan toteutumista on turvattava vuorovaikutuksessa alueellisten toimijoiden kanssa. Yhteistyön on oltava tiivistä erityisesti kuntien ja hyvinvointialueiden kanssa. Alueellinen ulottuvuus on keskeinen asia myös pelastustoimen ja varautumisen toimialassa ja siihen liittyvissä yhteistyörakenteissa. Alueidenkäytön ja suunnittelun kokonaisuuden kannalta keskeisten lupaprosessien sujuvuuden varmistaminen edellyttää olosuhteiden tuntemista ja tiivistä yhteistyötä niin kuntien kuin maakuntatasonkin kaavoituksen kanssa. Myös vihreän siirtymän edistämisen kannalta on tärkeää, että prosessit ovat sujuvia ja eri tahojen yhteistyö saumatonta. Viraston tehtäviin kuuluu lupa- ja valvontatehtävien ohella aiemmin ELY-keskuksille kuuluneita ympäristötoimialan tehtäviä, joihin lukeutuu myös ohjaus- ja suunnittelutehtäviä, joissa alue- ja paikallistuntemus korostuvat. Nämä tekijät on huomioitava tehtävien organisoinnissa ja resursoinnissa, ja resurssien ja osaamisen on oltava riittäviä. Toimintaympäristöt ovat eri alueilla erilaisia, joten alueelliset olosuhteet vahvuuksineen ja heikkouksineen on otettava Lupa- ja valvontaviraston toiminnassa ja siellä tehtävissä päätöksissä huomioon.

Etelä-Savon maakuntaliitto pitää erittäin hyvänä lähtökohtana sitä, että valtion aluehallinnon uudistuksella ei muuteta kuntien ja valtion välistä työnjakoa. Kuitenkin nyt lausunnolla olevaan hallituksen esitykseen sisältyy elementtejä, jotka voivat muuttaa tai hämärtää viranomaisten toimivallan rajoja esimerkiksi aluekehityksen ja kulttuurin sektoreilla.

Hallituksen lupa- ja valvontavirastosta antaman esityksen 3 §:n kohdan 3 mukaan Lupa- ja valvontavirastolle siirtyvät alueiden käytön valvonta ja ohjaus. Vuonna 2017 tehdyllä lain muutoksella ohjaustehtävä muutettiin edistämistehtäväksi eikä valtion aluehallinnolla ole sen jälkeen ollut alueiden käytön ohjaustehtävää. Etelä-Savon maakuntaliitto näkee, että nyt valmisteilla olevassa valtion aluehallintouudistuksessa ohjaustehtävää ei tule säätää lupa- ja valvontavirastolle. Kyse on Suomen perustuslain (731/1999) 121 §:n kunnallisen itsehallinnon periaatteen noudattamisesta, jossa kunnan hallinto perustuu kunnan asukkaiden itsehallintoon. Kaavoitus on osa tätä itsehallinnon periaatetta. Näin merkittävästä kuntien itsemääräämisoikeuteen vaikuttavasta kysymyksestä ei tule säätää osana tätä valtion aluehallinnon uudistamisen prosessia, vaan asia tulee tarvittaessa selvittää ja arvioida osana alueidenkäyttölain kokonaisuutta, mikäli siihen nähdään olevan tarvetta.

Luku 2 Organisaatio (4 §)

Kommenttinne tästä pykälästä

Uudistuksessa on huolehdittava alueellisen asiantuntemuksen säilymisestä, toimipisteverkoston alueellisesta kattavuudesta ja yhteistyörakenteiden toimivuudesta. Valtion lupa- ja valvontaviranomaisen toiminta ja päätöksenteko eivät saa etäännyä alueista aluehallintouudistuksen takia, valtion aluehallinnon on oltava aidosti läsnä alueilla. Toimintojen jatkuvuus ilman katkoksia on turvattava uudistuksen suunnittelussa ja toimeenpanossa.

Etelä-Savon maakuntaliitto pitää tärkeänä, että Etelä-Savossa on lupa- ja valvontaviraston toimipiste.

Luku 3 Johtaminen (5-8 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 4 Ohjaus (9-12 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 5 Viraston erinäisiä tehtäviä koskevat säännökset (13-16 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

Hallituksen esityksen 5. luvussa säädettäisiin alueellisen varautumisen tehtävistä. Etelä-Savon maakuntaliitto painottaa, että varautuminen edellyttää hyvää paikallista ja alueellista tuntemusta. Kaupungeilla ja kunnilla on tässä keskeinen rooli sekä merkittävää osaamista ja resursseja.

Varautumisen yhteensovittamistehtävän keskittäminen viidelle alueelle on haasteellinen ja uhkaa jättää tehtävän liian kauas kuntien ja muiden toimijoiden käytännön tarpeista.

Luku 6 Virkojen täyttäminen ja erityiset kelpoisuusvaatimukset (17-21 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 7 Erinäiset säännökset (22-29 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 8 Voimaantulo ja siirtymäsäännökset (30-36 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 1 Asian tausta ja valmistelu

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 2 Nykytila ja sen arviointi

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 3 Tavoitteet

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 8 Lakia alemman asteinen sääntely

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 9 Voimaantulo

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 11 Suhde muihin esityksiin

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Kommenttinne tästä luvusta

-

Muutos- ja korjausehdotukset valtioneuvoston asetukseen Lupa- ja valvontavirastosta

Kommenttinne asetuksesta

Lupa- ja valvontaviraston uusi valtakunnallinen virastorakenne edellyttää viraston ja kuntien ja maakuntien tehtävien yhdyspintojen arvioimista ja uusien yhteistyörakenteiden luomista. Lain 1§:n mukaan lupa- ja valvontavirasto "turvaa alueilla vuorovaikutuksessa toimien perusoikeuksien... toteutumista". Alueellisen vuorovaikutuksen vahvistamiseksi yhteistyön muodoista (esim. Yhteistoiminta-alueilla toimivat alueelliset neuvottelukunnat, joissa mukana olisi kuntien, maakunnan liittojen ja hyvinvointialueiden edustus) tulisi säätää joko laissa tai VN:n asetuksessa.

Kohta 2. Tässä voitte kommentoida elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskevaa lakiehdotusta (liite 2) ja sen säännöskohtaisia perusteluja, sitä koskevia yleisperusteluosuuksia ja muita lukuja hallituksen esityksessä (liite 4) sekä valtioneuvoston asetusta elinvoimakeskuksista sekä kehittämis- ja hallintokeskuksesta (liite 7) vastaamalla seuraaviin kysymyskokonaisuuksiin: Muutos- ja korjausehdotuksia elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskevaan lakiehdotukseen ja sen säännöskohtaisiin perusteluihin Kommentit elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskeviin yleisperusteluihin ja muihin lukuihin hallituksen esityksessä sekä muutos- ja korjausehdotukset valtioneuvoston asetukseen elinvoimakeskuksista sekä kehittämis- ja hallintokeskuksesta.

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 2? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 3.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Luku 1 Elinvoimakeskuksia koskevat yleiset säännökset (1-5 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

Voimassa olevan alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta annetun lain (756/2021) 17 §:n mukaan maakunnan liitto vastaa aluekehittämisen strategisesta kokonaisuudesta. Hallituksen esityksessä valtiohallinnon uudistuksesta 2§:n 2. momentissa elinvoimakeskusten tehtäväksi esitetään alueiden kehittämistä. Vastaavaa tehtävää ei ole nykyisin ollut säädettyä ELY-keskuksille.

Aluekehittäminen on valtion, kuntien ja muiden toimijoiden vuorovaikutukseen perustuvaa monitasoista ja poikkihallinnollista toimintaa, joka edellyttää tiivistä alueellista yhteistyötä sekä alueen omaa demokraattista tahdonmuodostusta strategisten valintojen osalta. Valtakunnallinen vastuu on valtiolla ja sitä yhteensovittaa työ- ja elinkeinoministeriö. Alueiden kehittämiseen liittyvistä kuntien tehtävistä vastaa alueellisella tasolla maakunnan liitto aluekehittämisviranomaisena.

Etelä-Savon maakuntaliitto pitää tärkeänä, että valtion aluehallintouudistuksessa valtion rooli aluehallinnon kehittämisessä nähdään maakuntien omiin vahvuuksiin ja erityispiirteisiin perustuvan alueiden kehittämistä tukevana ja yhteistyössä maakunnan liittojen kanssa sekä kuntien kumppanina. Maakunnan liitolla tulee jatkossakin olla vastuu aluekehittämisen strategisesta kokonaisuudesta, jota ohjataan kunkin maakunnan osalta maakuntaohjelmalla. Maakuntaohjelmat tulee nähdä myös valtion aluehallintoviranomaisten toimintoja ohjaavina. Maakunnan liitot tulee säilyttää aluekehityslain mukaisina aluekehitysviranomaisina. Elinvoimakeskusten tulee jatkossa keskittyä elinvoiman vahvistamiseen ja edistämiseen hoitamalla sille kuuluvia valtion toimeenpano- ja kehittämistehtäviä.

Etelä-Savon maakuntaliitto kannattaa valtion aluehallinnon uudistuksen yleisperusteluissa sivulla 93 aluekehittämisestä esitettyä periaatetta, että elinvoimakeskusten toiminnan on tarkoitus tukea alueiden omiin vahvuuksiin ja erityispiirteisiin perustuvaa alueiden kehittämistä yhteistyössä maakunnan liittojen kanssa. Sen sijaan lain yksityiskohtaisissa perusteluissa sivulla 205 on tuotu esille olevan mahdollista, että uuden EU-ohjelmakauden osalta keskusten roolia voidaan vahvistaa ja tehtävien keskittämisen tarvetta arvioida uudelleen. Etelä-Savon maakuntaliitto näkee, että nyt meneillään olevassa valtion aluehallinnon uudistuksessa tulee keskittyä nykyisten aluekehittämisen tehtävien parhaalla mahdollisella tavalla tapahtuvaan toteutukseen nykyisten vastuiden ja periaatteiden mukaisesti. Mikäli jatkossa nähdään tarvetta tarkastella joko aluekehittämis- taikka rahoitusvastuita uudella tavalla, tulee sen perustua aluekehittämisen selonteon ja aluekehityslainsäädännön uudistamisen johtopäätöksiin, ei osana tätä uudistusta. Siksi alueiden kehittämisen työjako tulee meneillään olevassa valtion aluehallintouudistuksessa säilyttää ennallaan.

Hallituksen esityksessä laiksi elinvoimakeskuksista sekä kehittämis- ja hallintokeskuksesta 4 §:ssä esitetään elinvoimakeskusten toimialueen laajentamisesta, jolloin yksi elinvoimakeskus voisi hoitaa tiettyä tehtävää useamman elinvoimakeskusten alueella tai jopa valtakunnallisesti. Näitä tehtäviä olisi hallituksen esityksen mukaan elinvoimakeskuksilla runsaasti. Valtion aluehallinnon resurssien tehokkaan käytön ja ehkä myös osaamisen keskittämisen näkökulmasta esitys on perusteltu. Toisaalta esityksen voi nähdä myös heikentävän yksittäisten elinvoimakeskusten vaikuttavuutta ja kaventaa niiden luonnetta aidosti monialaisina alueellisina toimijoina. Erikoistumista ja tehtävien keskittämistä palvelevat toimialueen laajentamiset nimetyille elinvoimakeskuksille tuleekin säätää vain erityisen painavin perustein.

Aluehallintouudistuksessa ja elinvoimakeskusten toimintojen organisoinnissa on pidettävä huoli siitä, että alueellinen asiantuntemus ei uudistuksen takia heikkene. Uudistus ei saa merkitä Etelä-Savon kehittämistyön alueellisen erityisasiantuntemuksen tai osaamisen heikentymistä eikä

kehittämistehtäviä hoitavan organisaation oman toiminnan resurssien vähenemistä. Myöskään maakuntaan kohdennettavat kehittämisresurssit eivät saa uudistuksessa heikentyä. Tätä tukisi se, että EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahastojen yritystukilain mukaiset rahoitustehtävät siirrettäisiin kaikkiin elinvoimakeskuksiin seuraavan ohjelmakauden alussa. Maahanmuutto- ja kotouttamistehtävät tulisi niin ikään osoittaa kaikkiin elinvoimakeskuksiin.

Uudistuksessa on huomioitava myös muut käynnissä olevat rakenteelliset uudistukset, erityisesti käynnissä oleva TE-palvelut 2024-uudistus. Myös rakennerahastovastuut on syytä päivittää muuttuvaa tilannetta vastaaviksi. Kun työllisyystehtävä siirtyy kunnille, on loogista, että myös rahoitusinstrumentteja koskevat vastuut siirtyvät kuntasektorille. Päätöksenteon on lisäksi tärkeää säilyä aluelähtöisenä. Näin ollen työllisyyteen ja osaamiseen liittyvät ESR+ -rahoitustehtävät on aluehallintouudistuksen yhteydessä johdonmukaista siirtää TE-uudistuksessa siirtyvien työvoimapaalvelutehtävien tavoin kuntasektorille maakuntien liittoihin vahvistaen samalla maakuntien liittojen roolia EU-rahoituksen välittävänä viranomaisena.

Luku 2 Elinvoimakeskusten ohjaus ja johtaminen (6-12 §)

Kommenttinne tästä pykälästä

Hallituksen esityksen 6 § - 8 §:ssä on kirjattu periaate, jossa elinvoimakeskus saa toimialaohjausta viideltä eri ministeriöltä. Tähän sisältyy riski, jossa aluehallinnon kehittäminen ei perustu valtioneuvoston yhteiseen tilannekuvaan ja tavoitteeseen vaan aluehallinnon kehittäminen siiloutuu ministeriöiden toimialatarpeita palvelevaksi samalla, kun siiloutuminen kaventaa alueellista toimivaltaa yleisesti.

Etelä-Savon maakuntaliitto pitää erittäin tärkeänä ja kannatettavana periaatteena sitä, lainsäädäntöehdotukseen kirjattu elinvoimakeskuksen strategisen suunnittelun ja tulossopimuksen valmistelu laadittaisiin yhteistyössä maakunnan liittojen kanssa. Maakunnan liitot pitävät erittäin tärkeänä, että elinvoimakeskusten tulossopimukset noudattavat ja tukevat kunkin maakunnan voimassa olevaa maakuntaohjelmaa.

Luku 3 Kehittämis- ja hallintokeskusta koskevat säännökset (13-19 §)

Kommenttinne näistä pykälästä

Hallituksen esityksen 13 §:ssä säädetään KEHA-keskuksen muiden tehtävien lisäksi myös siitä, että KEHA-keskuksen tehtävänä olisi seurata ja arvioida alueellisten työvoimapaalvelujen tuloksellisuutta ja toimivuutta sekä tuottaa niitä koskevaa tietoa. Tämän mukaisesti KEHA-keskus toimisi kaksoisroolissa, jossa se toisaalta tarjoaisi alueille työvoimapaalveluihin liittyviä mm. tietojärjestelmäpalveluja ja neuvontaa ja toisaalta seuraisi ja arvioisi alueellisten työvoimapaalvelujen tuloksellisuutta. Etelä-Savon maakuntaliitto pitää tärkeänä, että alueellisten työvoimapaalvelujen tuloksellisuutta seurataan ja arvioidaan. Samalla Etelä-Savon maakuntaliitto näkee KEHA-keskukselle esitettyä alueellisten työvoimapaalvelujen tuloksellisuuden seuranta ja arviointitehtävää erittäin ongelmallisena jo pelkästään objektiivisuusvaatimuksesta tarkasteltuna. Siksi työllisyyspalveluiden arviointi tulee poistaa KEHA-keskuksen tehtävistä ja säätää se jonkin riippumattoman tahon tehtäväksi. On muutoinkin tärkeää, että myös itse KEHA-keskuksen toimintaan kohdistuu riippumattoman viraston harjoittamaa valvontaa.

Luku 4 Elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskevat erinäiset säännökset (20-25 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 5 Voimaantulo ja siirtymäsäännökset (27-30 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 1 Asian tausta ja valmistelu

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 2 Nykytila ja sen arviointi

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 3 Tavoitteet

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 8 Lakia alemman asteinen sääntely

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 9 Voimaantulo

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 11 Suhde muihin esityksiin

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Kommenttinne tästä luvusta

-

1 § Elinvoimakeskusten nimet, toimialueet ja päätoimipaikat

Kommenttinne tästä pykälästä

Elinvoimakeskuksilla tulee olla lainsäädännössä valtioneuvoston asetuksella nimetty toimipaikka kaikissa maakuntakeskuksissa, kuten uudistusta onkin valmisteltu, ja elinvoimakeskusten resurssien tulee olla riittävät niin, että ne aidosti turvaavat valtionhallinnon alueellisen läsnäolon. Keskusten palveluja käyttävien yritysten ja muiden asiakkaiden asiointimatkojen ei tulisi pidentyä hallinnollisen uudistuksen takia.

Elinvoimakeskuksille ei tule nimetä päätoimipaikkaa. Yhtä maakuntaa laajempien elinvoimakeskusten toimipaikkojen tulee olla sijaintimaakuntansa merkittävänä toimijoina keskenään tasa-arvoisessa asemassa pl. ne vastualueet tai tehtävät, joita hoidetaan keskitetysti. Päätoimipaikkojen nimeäminen viittaisi hierarkkiseen rakenteeseen, jonka myötä syntyisi sekava järjestelmä monen tasoisia elinvoimakeskuksia ja pelkkä päätoimipaikkastatus määrittäisi tarpeettomasti esimerkiksi elinvoimakeskuksen ylijohdajan sijaintipaikan. Uudistuksessa on saavutettavissa synergiaetuja ilman päätoimipaikkojen nimeämistäkin.

2 § Elinvoimakeskusten organisaatio

Kommenttinne tästä pykälästä

-

3-13 § Elinvoimakeskusten toimialueet eräissä tehtävissä (keskitetyt tehtävät)

Kommenttinne näistä pykäläistä

Erikoistumisia ja tehtävien keskittämisiä tulee tehdä vain painavin perustein ja säädetyksi.

Muut mahdolliset huomiot asetuksesta

Kommenttinne

Asetusluonnoksen 23-25 § mukaan KEHA-keskuksen tehtävinä on mm. vastata työvoimapalveluiden valtakunnallisista tietojärjestelmäpalveluista sekä tuottaa tietoa työvoimapalvelujen toimivuudesta

palvelujen järjestämisestä vastaavan kunnan tai työllisyysalueen tarkkuudella. Työttömyyttä koskevia ja muita aluekehityksen seurantaan liittyviä tietopalveluja kuten tilastoja tulee jatkossakin tuottaa myös maakuntajakoon perustuen ja kuukausitasolla.

Kohta 3. Tässä voitte kommentoida Ahvenanmaan valtionvirastoa koskevaa lakiehdotusta (liite3) ja sen säännöskohtaisia perusteluja sekä sen yleisperusteluita ja muita lukuja hallituksen esityksessä liittyen Ahvenanmaan valtionvirastoon (liite 4) vastaamalla seuraaviin kysymyskokonaisuuksiin: Muutos- ja korjausehdotukset Ahvenanmaan valtionvirastoa koskevaan lakiehdotukseen ja sen säännöskohtaisiin perusteluihinKommentit yleisperusteluihin ja muihin lukuihin hallituksen esityksessä

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 3? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä B osuuteen.

Ei

Luku 1 Yleiset säännökset (1-4 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 2 Ahvenanmaan valtionviraston ohjaus (5-6 §)

Kommenttinne tästä pykälästä

-

Luku 3 Johtaminen (7-11 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 4 Erinäiset säännökset (12-14 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 1 Asian tausta ja valmistelu

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 2 Nykytila ja sen arviointi

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 3 Tavoitteet

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 8 Lakia alemman asteinen sääntely

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 9 Voimaantulo

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 11 Suhde muihin esityksiin

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Kommenttinne tästä luvusta

-

B HALLITUKSEN ESITYSLUONNOSTA KOSKEVAT MUUT MAHDOLLISET HUOMIOT

Onko teillä kommentoitavaa B osuuteen? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä C osuuteen.

Kyllä (vastauskenttä aukeaa, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Muut mahdolliset huomionne hallituksen esitysluonnoksesta.

Valtion aluehallinnolla on merkittävä rooli maakunnan liittojen ja kuntien kehittämiskumppanina. Nykyisessä vuodesta 2010 voimassa olleesta rakenteesta pääsääntöisesti myönteistä on ollut tiivis yhteistyö maakunnan liittojen ja ELY-keskusten välillä, joskin alueellisiakin eroja on. Siirtyminen AVI- ja ELY-rakenteesta valtakunnalliseen lupa- ja valvontavirastoon ja alueellisiin elinvoimakeskuksiin keskittää väistämättä toimintoja. Etelä-Savon maakuntaliitto pitää kuitenkin tärkeänä, että

uudistuksessa huolehditaan valtion näkyvyydestä alueilla ja turvataan yhteistyömahdollisuudet alueen yritysten, kuntien ja muiden toimijoiden kanssa myös jatkossa. Aluekehittämistä ei nykyisestä tule muuttaa, mutta valtion näkyvyydestä alueilla tulee huolehtia.

Koska valtion aluehallinnon virastojen lukumäärä alueilla vähenee ja niiden toimialueet suurenevät, on välttämätöntä kehittää yhteistyötä palvelevia vuorovaikutuksen malleja ja mekanismeja. Alueellisen yhteistyön mallin tulee olla säädöspohjainen erityisesti uuden valtakunnallisen viraston (VALO) osalta. Myös elinvoimakeskusten osalta tulee määrittellä vähimmäismuodot alueelliselle yhteistyölle.

C HALLITUKSEN ESITYSLUONNOKSEN SISÄLTÄMÄT MUUT LAKIEHDOTUKSET, JOILLA TOTEUTETAAN UUDISTUKSEN EDELLYTTÄMÄT TEHTÄVÄSIIRROT LUPA- JA VALVONTAVIRASTOLLE, ELINVOIMAKESKUKSILLE, KEHITTÄMIS- JA HALLINTOKESKUKSELLE SEKÄ MUILLE VIRASTOILLE

Onko teillä kommentoitavaa C osuuteen? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä D osuuteen.

Ei

Ulkoministeriö, 2 lakiehdotusta, luku 7.1

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Oikeusministeriö, 39 lakiehdotusta, luku 7.2

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Sisäministeriö, 10 lakiehdotusta, luku 7.3

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Puolustusministeriö, 2 lakiehdotusta, luku 7.4

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Valtiovarainministeriö, 18 lakiehdotusta, luku 7.5

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Opetus- ja kulttuuriministeriö, 24 lakiehdotusta, luku 7.6

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Maa- ja metsätalousministeriö, 68 lakiehdotusta, luku 7.7

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Liikenne- ja viestintäministeriö, 14 lakiehdotusta, luku 7.8

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Työ- ja elinkeinoministeriö, 31 lakiehdotusta, luku 7.9

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Sosiaali- ja terveysministeriö, 52 lakiehdotusta, luku 7.10

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Ympäristöministeriö, 25 lakiehdotusta, luku 7.11

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

D TIIVISTELMÄ LAUSUNNON PÄÄHUOMIOISTA

Pyydämme esittämään lausunnon päähuomiot tässä tiivistetysti (suositus enintään 4500 merkkiä)

Etelä-Savon maakuntaliitto pitää valtion aluehallinnon uudistusta kokonaisuutena tarpeellisenä ja kannatettavana. Yksi aivan oleellisista asioista valtion aluehallintouudistuksessa on valtakunnallisen viraston perustamisen myötä luvitusprosessien sujuvoittaminen. Kyse on pitkälti viraston sisäisten prosessien ja toimintatapojen kehittämisestä palvelemaan paremmin asiakkaita ja luvitusprosessia

sekä viraston riittävästä resurssoinnista. Näihin tulee uudistuksen jatkovalmistelussa kiinnittää erityistä huomiota. Maakuntien näkökulmasta on tärkeää, että sekä valtakunnallisella että alueellisella tasolla valtiotoimija kykenee tosiasiallisesti toimimaan alueilla ja tukemaan maakuntia ja kuntia niiden kehittämis- ja viranomaistoiminnassa.

Hallituksen esityksen lähtökohta on, että valtion aluehallinnon uudistuksella ei muuteta kuntien ja valtion välistä työnjakoa. Kuitenkin nyt lausunnolla olevaan hallituksen esitykseen sisältyy elementtejä, jotka voivat muuttaa tai hämärtää viranomaisten toimivallan rajoja. Maakunnan liittojen näkökulmasta keskeisin tällainen riski liittyy aluekehittämisen tehtävään.

Hallituksen esityksessä elinvoimakeskusten tehtäväksi esitetään alueiden kehittämistä. Vastaavaa tehtävää ei ole nykyisin ollut säädettyä ELY-keskuksille. Aluekehityslain (756/2021) mukaan vastuu alueiden kehittämisestä on valtiolla ja kunnilla. Alueiden kehittämiseen liittyvistä kuntien tehtävistä vastaa alueellisella tasolla maakunnan liitto aluekehittämisviranomaisena. Valtion aluehallinnon tarkoitus on tukea alueiden omiin vahvuuksiin ja erityispiirteisiin perustuvaa alueiden kehittämistä yhteistyössä maakunnan liittojen kanssa sekä kuntien kumppanina. Tähän kuntien ja valtion väliseen työnjakoon ei tule tässä uudistuksessa tehdä muutoksia. Elinvoimakeskusten tulee keskittyä elinvoiman vahvistamiseen ja edistämiseen hoitamalla valtion toimeenpano- ja kehittämistehtäviä.

Elinvoimakeskusten toimialaohjaus tulisi viideltä eri ministeriöltä. Tähän sisältyy riski aluehallinnon siiloutumisesta ja alueellisen toimivallan kaventumisesta yleisesti. Lainsäädäntöehdotuksessa on kannatettavaa se, että strategista suunnittelua ja tulossopimuksen valmistelua tehtäisiin yhteistyössä maakunnan liittojen kanssa. Etelä-Savon maakuntaliitto pitää erittäin tärkeänä, että elinvoimakeskusten tulossopimukset noudattavat kunkin maakunnan voimassa olevaa maakuntaohjelmaa. Elinvoimakeskusten toimialueen laajentaminen tietyissä tehtävissä (erikoistumistehtävät) hämärtää myös keskusten alueellista luonnetta/toimivaltaa ja tekee hallinnollisesta rakenteesta sekavan ja kansalaisille vaikeasti ymmärrettävän. Erikoistumisia ja tehtävien keskittämisiä tulee säätää toimialueen laajentamisesta vain erityisen painavin perustein.

Uudistuksessa Lupa- ja valvontavirastolle esitetään tehtäväksi alueiden käytön valvontaa ja ohjausta. Nykyisin valtion aluehallinnolla ei ole ollut alueiden käytön ohjaustehtävää, vaan vuonna 2017 lakimuutoksella ohjaustehtävä muutettiin edistämistehtäväksi. Etelä-Savon maakuntaliitto esittää, että tämän uudistuksen myötä ei palauteta ohjaustehtävää lupa- ja valvontavirastolle. Näin merkittävästä kuntien itsemääräämisoikeuteen vaikuttavasta kysymyksestä ei pitäisi säätää osana tätä prosessia, vaan se tulee tarvittaessa selvittää ja arvioida osana alueidenkäyttölain kokonaisuutta.

Lupa- ja valvontaviraston uusi valtakunnallinen virastorakenne edellyttää viraston ja kuntien ja maakuntien tehtävien yhdyspintojen arvioimista ja uusien yhteistyörakenteiden luomista. Lain 1§:n mukaan lupa- ja valvontavirasto "turvaa alueilla vuorovaikutuksessa toimien perusoikeuksien... toteutumista". Jotta alueellinen vuorovaikutus toteutuu myös käytännössä, tulee uudistuksen yhteydessä arvioida tarkemmin sekä valtakunnallisen lupa- ja valvontaviraston että elinvoimakeskusten yhdyspintoja maakuntiin, kuntiin ja hyvinvointialueisiin sekä säätää lailla tai asetuksella minimitaso alueelliselle yhteistyölle maakuntien ja kuntien kanssa.

Lakiluonnoksessa Lupa- ja valvontaviraston virastolla on toimipaikka kaikilla sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueilla. Sen lisäksi virastolla voi olla muita työntekopaikkoja. Etelä-Savon maakuntaliitto pitää tärkeänä, että lupa- ja valvontavirastolla on oma toimipaikka Etelä-Savossa.

Elinvoimakeskuksilla tulee olla lainsäädännössä valtioneuvoston asetuksella nimetty toimipaikka kaikissa maakuntakeskuksissa, kuten uudistusta onkin valmisteltu. Elinvoimakeskuksille ei tule nimetä päätoimipaikkaa.

Elinvoimakeskusten toimintojen organisoinnissa on pidettävä huoli siitä, että alueellinen asiantuntemus ei uudistuksen takia heikkene, eivätkä organisaation oman toiminnan resurssit vähene. Myöskään maakuntaan kohdennettavat kehittämisresurssit eivät saa uudistuksessa heikentyä. Tätä tukisi se, että EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahastojen yritystukilain mukaiset rahoitustehtävät siirrettäisiin kaikkiin elinvoimakeskuksiin seuraavan ohjelmakauden alussa.

Uudistuksessa on huomioitava myös muut käynnissä olevat uudistukset, erityisesti TE-palvelut 2024-uudistus. Työllisyyteen ja osaamiseen liittyvät ESR+ -rahoitustehtävät on aluehallintouudistuksen yhteydessä siirrettävä TE-uudistuksessa siirtyvien työvoimapalvelutehtävien tavoin kuntasektorille maakuntien liittoihin vahvistaen samalla maakuntien liittojen roolia EU-rahoituksen välittävänä viranomaisena ja varmistaen, että päätöksenteko säilyy aluelähtöisenä.